



ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

Нэг.Хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл, практик шаардлага

1.1.Хууль зүйн үндэслэл

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор баталсан “Алсын хараа 2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын Дөрөвдүгээр зүйлийн Зорилго 1-ийн Зорилт 4.2-т “Иргэний нисэхийн дэд бүтэц, ерөнхий зориулалтын нисэхийг хөгжүүлсэн байна” гэж, Тавдугаар зүйлийн Зорилт 5.2-т “Төрийн захиргааны байгууллагуудын бүтэц, зохион байгуулалтыг оновчтой тодорхойлох замаар чиг үүрэг, эрх мэдлийн хуваарилалтыг нарийвчилна” гэж заасны хүрээнд 2021-2030 онд төрийн захиргааны байгууллагуудын бүтэц, зохион байгуулалт, чиг үүрэг, эрх мэдлийн зааг, ялгааг оновчтой тодорхойлж, оролцоог зохистой хангасан, хувийн хэвшилтэйгээ хамтарч ажилладаг тогтолцоог төлөвшүүлэхээр заасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2021 оны 12 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2024 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэл”-ийн 121-т зааснаар Монгол Улсын олон улсын гэрээний дагуу нисэхийн аюулгүй байдлын хяналт, зохицуулалтын тогтолцоог боловсронгуй болгох, иргэний нисэхийн аюулгүй байдал, үр ашигтай хөгжлийг дэмжихэд чиглэсэн зохицуулалтыг бүрдүүлэх, Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагаас гаргасан Иргэний нисэхийн аюулгүй байдлын загвар хуульд нийцүүлж шинэчлэн найруулах зорилгоор Иргэний нисэхийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулахаар тусгасан.

Иргэний нисэхийн тухай хууль 1999 онд батлагдаж, 2001, 2003, 2008, 2011, 2015 болон 2017 онд тус тус нэмэлт, өөрчлөлт орсон. Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийг дагаж иргэний нисэхийн салбарт хувийн хэвшлийн оролцоо нэмэгдэн агаарын тээврийн цар хүрээ өргөжиж, аюулгүй байдлын олон улсын стандарт шаардлага илүү боловсронгуй болж, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль, Захиргааны ерөнхий хууль тус тус шинэчлэн батлагдсантай холбогдуулан иргэний нисэхийн салбарын эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох шаардлага үүссэн.

1.2.Практик шаардлага

Иргэний нисэхийн тухай хуулийн хэрэгжилтийн үр дагаварт Хууль тогтоомжийн тухай хууль, Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолоор баталсан аргачлалын дагуу хийсэн үнэлгээг үндэслэн Иргэний нисэхийн тухай

хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл боловсруулах хэрэгцээ шаардлагыг дараах байдлаар тодорхойлж байна. Үүнд:

1. Монгол Улсын олон улсын гэрээгээр хүлээсэн иргэний нисэхийн аюулгүй байдлыг хангах үүргийг хэрэгжүүлэх, нисэхийн аюулгүй байдлын хяналт, зохицуулалтын тогтолцоог боловсронгуй болгох, иргэний нисэхийн аюулгүй байдал, үр ашигтай хөгжлийг дэмжихэд чиглэсэн зохицуулалтыг сайжруулах;

2. Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагаас гаргасан Иргэний нисэхийн аюулгүй байдлын загвар хуульд нийцүүлэх, холбогдох зохицуулалтыг нэмж тусгах;

3. Иргэний нисэхийн тухай хуульд тусгасан нислэгийн үйл ажиллагааны ерөнхий заалтыг нарийвчлан ерөнхий зориулалтын нисэхийн зохицуулалт, арилжааны нислэгийн үйл ажиллагааны зааг ялгааг тодорхойлох;

4. Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын стандарт шаардлагын шинэчлэлттэй холбогдуулж, иргэний нисэхийн дүрмийг батлах "тусгайлан эрх олгосон заалт"-ыг Захиргааны ерөнхий хуульд заасны дагуу тодорхой тусгах;

5. Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын зөвлөмжийн дагуу иргэний нисэхийн хяналт, зохицуулалтын болон үйлчилгээний чиг үүргийг тусгаарлах зорилгоор Иргэний нисэхийн ерөнхий газар нь Засгийн газрын тохируулагч агентлаг байхаар, агаарын навигацийн үйлчилгээ, аэродромын үйлчилгээ болон аюулгүйн хамгаалалтын үйлчилгээг бие даасан аж ахуйн нэгжүүд хэрэгжүүлэх зохицуулалт бүрдүүлэх;

6. Чикагогийн конвенцын 13 дугаар хавсралтын дагуу шинжлэн шалгах ажиллагаа гүйцэтгэгч байгууллагыг иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв болон төрийн захиргааны байгууллагаас хараат бус байхаар зохион байгуулах;

7. Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын зөвлөмжид иргэний нисэхийн аюулгүй байдлын хяналтыг хэрэгжүүлэх байгууллагын даргын бүрэн эрхийг тодорхой хуульчлахыг зөвлөдөг тул нисэхийн аюулгүй байдлыг салбарын сайд болон иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын дарга хариуцдаг байхаар тусгах;

8. Нисэхийн аюулгүй байдлын хяналт, зохицуулалтыг үр дүнтэй гүйцэтгэх зорилгоор иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын санхүүжилтийн зарчмыг тодорхой тусгах;

9. Иргэний нисэхийн салбарын хөгжлийг төрөөс дэмжих, орон нутгийн алслагдсан бүс нутагт нийгмийн зайлшгүй шаардлагатай үйлчилгээг бодлогоор дэмжих, агаарын тээврийг өргөжүүлэн тогтворжуулахад чиглэсэн оновчтой, үр дүнтэй эдийн засгийн зохицуулалтыг бий болгох;

10. Агаарын навигацийн хураамжийн тодорхой хувиар нисэхийн аюулгүй байдлын хяналт зохицуулалтын үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх, зохицуулалтыг бүрдүүлэх;

11. Иргэний нисэхийн хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагыг нэмэгдүүлэх, тодорхой болгох зорилгоор холбогдох хууль, тогтоомжид нэмэлт өөрчлөлт оруулах.

Хоёр.Хуулийн төслийн ерөнхий зорилго, бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Иргэний нисэхийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл нь 10 бүлэгтэй бөгөөд дараах агуулгатай байхаар боловсруулна. Үүнд:

Нэгдүгээр бүлэгт нийтлэг үндэслэл буюу хуулийн зорилт, иргэний нисэхийн тухай хууль тогтоомж, түүний үйлчлэх хүрээ, иргэний нисэхийн үйл ажиллагааны үндсэн зарчим болон нэр томъёоны тодорхойлолт;

Хоёрдугаар бүлэгт иргэний нисэхийн талаарх төрийн байгууллагын бүрэн эрх буюу Монгол Улсын Их Хурал, Засгийн газар, иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх, иргэний нисэхийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, түүний даргын бүрэн эрх, эрх шилжүүлэх зохицуулалт;

Гуравдугаар бүлэгт иргэний нисэхийн зохицуулалт, иргэний нисэхийн дүрмийн зохицуулалт, дүрмийн шаардлагаас чөлөөлөх, иргэний нисэхийн аюулгүй байдлын болон эдийн засгийн зохицуулалт;

Дөрөвдүгээр бүлэгт иргэний агаарын хөлөг, түүнд хамаарах үйл ажиллагаа, агаарын хөлөг, түүний бүрдэл хэсгийн бүртгэл, иргэний агаарын хөлгийн нислэгт тэнцэх чадвар, нислэгийн үйл ажиллагааны төрөл, арилжааны агаарын тээврийн үйл ажиллагаа, агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ, агаарын тээвэрлэгчийн үүрэг, агаарын хөлгийн дарга, түүний бүрэн эрх, ерөнхий зориулалтын нисэхийн үйл ажиллагаа, нислэгийн үеийн дэг журам, нислэгийн үйл ажиллагаанд хориглох зүйл, аюул тулгарсан агаарын хөлөг болон агаарын тээвэрлэгчийн даатгалын зохицуулалт;

Тавдугаар бүлэгт агаарын навигацийн үйлчилгээ, агаарын навигацийн үйлчилгээний байгууллага, нислэгийн хөдөлгөөний зохицуулалт, агаарын навигацийн үйл ажиллагааны санхүүжилтийн талаарх зохицуулалт;

Зургаадугаар бүлэгт аэродром, нисэх буудал, аэродромын аюулгүйн бүс, дохио тэмдэг, тэдгээрийн зохицуулалт;

Долоодугаар бүлэгт нисэхийн аюулгүйн хамгаалалтын зохицуулалт;

Наймдугаар бүлэгт нисэхийн аюулгүй байдлын хяналт, иргэний нисэхийн хяналт, иргэний нисэхийн хяналтын байцаагч, түүний бүрэн эрх, ажиллах нөхцөл, баталгаатай холбоотой зохицуулалт;

Есдүгээр бүлэгт агаарын хөлгийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагаа, түүний зарчим, агаарын хөлгийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах алба, ерөнхий шинжлэн шалгагч, шинжлэн шалгагч тэдгээрийн бүрэн эрх, шинжлэн шалгах багийн ахлагч, түүний бүрэн эрх, шинжлэн шалгах ажиллагааны тайлан, аюулгүй байдлын зөвлөмж, шинжлэн шалгах ажиллагааг сэргээх зохицуулалт;

Аравдугаар бүлэгт бусад зүйл буюу нисэхийн үйл ажиллагааны санхүүжилт, иргэний нисэхэд ашиглах хэл, хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага, хууль хүчин төгөлдөр болох зэрэг зохицуулалтыг тус тус тусгана.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсэж болох нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар

Иргэний нисэхийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл батлагдсанаар дараах үр дүнд хүрнэ гэж тооцож байна. Үүнд:

1. Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагаас Монгол Улсын иргэний нисэхийн үйл ажиллагаанд хийсэн Аудит шалгалтын зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх замаар эрх зүйн зохицуулалтыг сайжруулна. Монгол Улсын иргэний нисэхийн эрх зүйн зохицуулалт олон улсын хэм хэмжээнд нийцэж, салбарын урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, түүнийг хэрэгжүүлэх нөхцөл бүрдэж, нисэхийн аюулгүй байдал сайжирна.

2. Шинжлэн шалгах ажиллагааны бие даасан, хараат бус байдал хангагдсанаар нислэгийн осол, зөрчил гарах нөхцөлийг бууруулна.

3. Нислэгийн үйл ажиллагаа, түүнд дэмжлэг үзүүлэх агаарын навигаци, аэродром, аюулгүйн хамгаалалтын үйлчилгээний чиг үүрэг тодорхой болж, харилцан уялдаатай өргөжин хөгжиж, улс орны эдийн засгийн өсөлтөд дэмжлэг болохуйц иргэний нисэхийн дэд бүтэц, агаарын тээврийн тогтолцоо бүрдэх, бие даасан үйл ажиллагаа явуулах, орон тооны давхардлыг арилгах болон хөрөнгө оруулалтын үр ашиг нэмэгдэх нөхцөл бүрдэнэ.

4. Хувийн хэвшлийн оролцоо, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, зах зээлийн шударга өрсөлдөөнийг бий болгох, агаарын тээврийн тогтвортой байдлыг хангах, нийтэд хүртээмжтэй үйлчилгээг үзүүлэх нөхцөл бүрдэнэ.

5. Иргэний нисэхийн хяналт, зохицуулалтын эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож, иргэний нисэхийн үйл ажиллагаанд оролцогч иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын нисэхийн аюулгүй байдалтай холбоотой хүлээх үүрэг, хариуцлагыг тодорхой болгосноор төр, иргэн, хуулийн этгээдийн хариуцлага дээшилнэ.

6. Ерөнхий зориулалтын, арилжааны болон арилжааны бус нислэгийн үйл ажиллагааг хуулийн хүрээнд тодорхой, нийтэд ойлгомжтой байдлаар зохицуулснаар агаарын тээврийн тэгш оролцоог хангах, хөрөнгө оруулалт, тээврийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх боломж бүрдэнэ.

7. Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагыг чиг үүргийнх нь дагуу Засгийн газрын тохируулагч агентлаг болгон өөрчлөн зохион байгуулах тул шинээр агентлаг байгуулахгүй болно. Бүтцийн өөрчлөлттэй холбоотойгоор улсын төсөвт дарамт учрахгүй, мөн агентлагийн орон тоо дунд хугацаанд нэмэгдэхгүй байхаар тооцсон.

8. Засгийн газрын агентлагийн үзүүлдэг агаарын навигацийн болон нисэх буудал, нисэхийн аюулгүй хамгаалалтын үйлчилгээг үзүүлэх төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийг байгуулах эрх зүйн зохицуулалт бүрдсэнээр орон нутгийн өмчийн болон хувийн өмчийн нисэх буудал, аэродром байгуулах, орон нутгийн агаарын тээврийн дэд бүтцийг сайжруулах зэрэг ач холбогдолтой байна.

Дөрөв.Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, хуулийг

хэрэгжүүлэхэд шинээр боловсруулах, хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн талаарх санал

Энэ хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хуульд нийцүүлэн боловсруулна.

Иргэний нисэхийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлтэй холбогдуулан Агаарын зайг нисэхэд ашиглах тухай, Улсын нисэхийн тухай хууль, Зөрчлийн тухай хууль, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль, Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай зэрэг хуулиудад тус тус нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, Иргэний нисэхийн тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төслүүдийг боловсруулна.

Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагыг чиг үүргийнх нь дагуу Засгийн газрын тохируулагч агентлаг болгон өөрчлөн зохион байгуулахтай холбогдуулан “Төрийн захиргааны байгууллагын тогтолцоо, бүтцийн ерөнхий бүдүүвчийг шинэчлэн батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн 07 дугаар тогтоолын хавсралтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тогтоолын төслийг боловсруулна.

__оОо__